

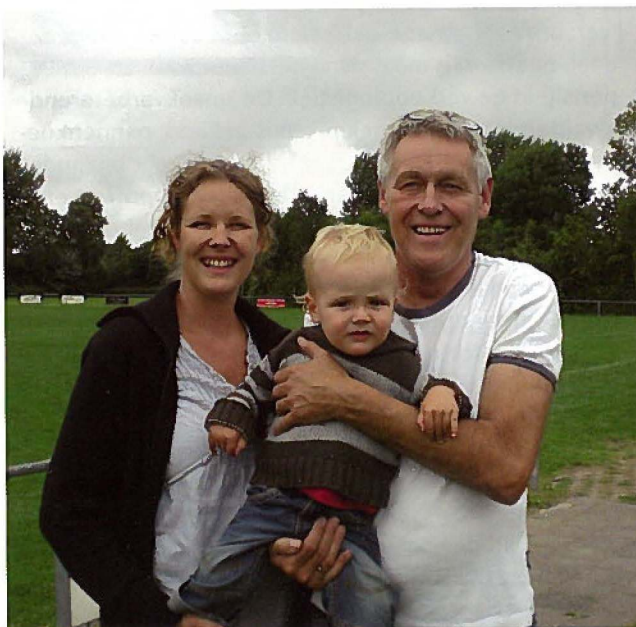
Het molenaarsgeslacht Reitsema in Oldehove

Op een zomerse vrijdagmiddag in augustus is het een drukte rond molen De Leeuw midden in Oldehove. De molen wordt helemaal geschilderd en staat er weer stralend bij, alleen ontbreekt één roede nog. 'Ik hoop dat ik met de Monumentendag weer kan draaien,' zegt molenaar Gerda Reitsema. De molen staat namelijk al vanaf december stil vanwege restauratiewerkzaamheden.

Daan Boersma, Gerda's zoontje, staat lachend op een pallettrekker onder in de molen, voortbewogen door opa Piet Reitsema. Op zijn jonge leeftijd heeft de kleine Daan de molen al heel wat keren van binnen gezien. Al een eeuw zijn de voorouders van Daan aan de molens van Oldehove verbonden.

Oldehove en de familie Reitsema

In het open landschap van het noordelijke Westerkwartier ligt het dorp Oldehove. Het silhouet van het dorp wordt gevormd door de robuuste zadeldaktoeren van

MOEDER GERDA, DAAN EN OPA PIET REITSEMA

de Ludgeruskerk, het torentje van de Gereformeerde kerk én twee stellingmolens, De Leeuw en de Aeolus. Al decennia lang is de naam van de familie Reitsema aan deze molens verbonden. Vader Piet (57) is ambachtelijk molenaar op de korenmolen Aeolus uit 1846 en zijn dochter Gerda (30) is sinds afgelopen voorjaar gediplomeerd vrijwillig molenaar op koren- en pelmolen De Leeuw uit 1855.

Piets opa Tjeerd Reitsema was de eerste telg uit het geslacht Reitsema die molenaar werd. Tot 1919 was hij meesterknecht bij molenaar Marten Bok op De Leeuw. In dat jaar kocht hij de andere molen van het dorp, de Aeolus van de familie Wolthuis. De nu zelfstandig

MOLEN DE LEEUW TE OLDEHOVE, EVEN MET ÉÉN ROEDE

molenaar werd feitelijk concurrent van z'n voormalige werkgever. Echte concurrentie was het nou ook weer niet te noemen, beide molens bedienden hun eigen klantenkring in het verzuilde Oldehove, zoals dat in de meeste dorpen was in het begin en midden van de 20e eeuw.

Tjeerd Reitsema legde zich toe op malen én pellen, hetgeen zijn zoon Johannes ('Jo') ook van hem leerde. Voor de Tweede Wereldoorlog echter 'ruilde' Tjeerd met de molenmaker zijn pellerij voor een nieuwe potroede en sindsdien zetten ze het bedrijf voort met het malen van graan.

(O)pa Jo en zoon Piet

Met zijn broer Frans nam Jo in de Tweede Wereldoorlog de Aeolus over van zijn vader. Frans werkte tot 1959 mee, daarna zette Jo het bedrijf alleen voort, later met hulp van zoons Tjeerd en Piet. Na de oorlog werd de molen voornamelijk als boerengemaal gebruikt, met de motorsteen én op windkracht. Jo's zoon Tjeerd koos uiteindelijk voor een bestaan buiten de molenwereld, maar zoon Piet trad in de voetsporen van z'n opa en vader en wist in de jaren '70 goed in te haken op de groeiende vraag naar 'verantwoorde' producten. Piet vertelt onder in het pakhuis van De Leeuw: 'In de tijd van de Koude Oorlog en klimaatproblemen, kerncentrales en alles wat daar mee te maken heeft groeide de vraag naar eerlijke en ambachtelijk bereide producten. In 1975 ben ik op De Leeuw begonnen, eerst deed ik het er bij, later heb ik circa 15 jaar fulltime op de molen gewerkt.' Vader Jo maalde voornamelijk met de Aeolus, terwijl Piet zijn specialiteit het pellen op De Leeuw werd. 'Als er niet genoeg wind was moesten we vroeger met de motor pellen. Een dieselmotor met aggregaat zorgde dan voor de aandrijving van het spoorwiel nadat we een paar kammen uit het bovenwiel hadden genomen. Het nadeel was, dat het lang duurde voordat de motor genoeg toeren had om echt te kunnen pellen.'

Later kocht Piet een aparte pelmachine die veel efficiënter in gebruik was en die de gort pelde voor de DOMO en later Coberco. Maar als het even kon dan werd de windkracht gebruikt. Dankzij het geavanceerde wiksysteem van De Leeuw is pellen op windkracht mogelijk vanaf windkracht 5 Bft. Piet was lid van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG) en had uit oog daarvan ook regelmatig contact met diverse beroepsmolenaars uit het land. Goede contacten waren er ook met de familie Gunnewick van molen De Vier Winden in Vragender in de Achterhoek. Jo Reitsema vond het prachtig om met storm met De Leeuw te gaan pellen, vaak samen met molenaars Onno Nienhuis (vroeger molenaar in Zoutkamp) en Eltje Bakker (van de molen van Noordhorn). Het gebeurde wel dat één van de gebroeders Gunnewick belde met storm of De

Leeuw weer stond te pellen. Als dit het geval was, stapten de broers in de auto en reden rechtstreeks naar Oldehove, klommen snel de trappen van De Leeuw op, gaven snel een hand aan Reitsema en klommen door naar de kap. Meestal bleven ze wel een half uur boven om het stormgeweld in de kap mee te maken voordat ze zich weer naar beneden begaven.

(O)pa Piet en dochter Gerda

Nadat de vraag naar ambachtelijk meel minder werd en ook Coberco stopte met afnemen van Piet Reitsema, is hij zich weer voornamelijk gaan toeleggen op zijn andere vak: loodgieter. Maar nog altijd maalt hij voor bakkers op de Aeolus, die hij na het overlijden van zijn vader ook helemaal onder zijn beheer heeft genomen. De Leeuw is inmiddels in handen van de vierde generatie Reitsema en de eerste vrouwelijke molenaar uit het geslacht. Al van jongs af aan hielp Gerda haar vader mee op de molen. Zakken met meel vullen en afwegen, schoonmaken en veel andere ondersteunende klusjes behoorden op veelal de zaterdagen tot haar werkzaamheden. 'Samen met mijn neef, die ook vaak meehielp, hadden we toen we ouder werden het idee om het pakhuis naast De Leeuw tot discotheek om te bouwen,' vertelt Gerda lachend. Pas veel later ontstond bij Gerda het idee om zelf ook molenaar te worden - haar neef had daar inmiddels geen tijd meer voor. In 2005 startte Gerda haar cursus tot vrijwillig molenaar op molen De Vier Winden in Pieterburen bij Derk Jan Tinga. Een jaar later opende Gerda haar winkeltje in het pakhuis van molen De Leeuw. In 2009 werd Daan, de eerste zoon van Gerda en haar man Evert-Jan Boersma geboren. Toen ze een aantal maanden al in verwachting van Daan was slaagde ze voor haar toelatingsexamen. Dat haalde destijds ook het Dagblad van het Noorden. In april van dit jaar slaagde ze voor haar molenaarsexamen op De Kievit in Grijpskerk en sindsdien is De Leeuw een gediplomeerd molenaar rijker.

Toekomst

Gerda werkt als hulpverlener bij het Leger des Heils en stelt daarnaast elke vrijdag- en zaterdagmiddag het winkeltje in het pakhuis van De Leeuw open. Bij goed weer heeft ze soms het hele terrasje voor de molen vol zitten. Ze popelt om weer met de molen te gaan draaien, want een draaiende molen trekt natuurlijk meer publiek. Vader Piet maalt nog voor bakkers met de Aeolus. De Leeuw zal na de restauratie weer geheel 'pelvaardig' zijn. Maar voor echt pellen is geen markt meer. 'Het komt tegenwoordig allemaal van Offeringa.' laat Piet weten. Maar vader en dochter zullen de molens zeker in bedrijf houden. En ook Daan voelt zich erg thuis op de molen, dus wellicht dat met een kleine twintig jaar de vijfde generatie het werk voort gaat zetten.